

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 17.6.2014.
COM(2014) 357 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

o Strategiji EU-a za jadransku i jonsku regiju

{SWD(2014) 190 final}

{SWD(2014) 191 final}

Sadržaj

1.	UVOD	3
2.	IZAZOVI I MOGUĆNOSTI	4
2.1	IZAZOVI	4
2.2	MOGUĆNOSTI	5
3.	ODGOVOR: AKCIJSKI PLAN	6
3.1.	PLAVI RAST	7
3.2.	POVEZIVANJE REGIJE	8
3.3.	KVALITETA OKOLIŠA	8
3.4.	ODRŽIVI TURIZAM	9
4.	UPRAVLJANJE I PROVEDBA	10
5.	POVEZNICE S POLITIKAMA EU-A	12
6.	ŠIRE POVEZNICE	12
7.	ZAKLJUČAK	12
	PRILOG KARTA STRATEGIJE EU-A ZA JADRANSKU I JONSKU REGIJU	14

1. UVOD

U ovoj se Komunikaciji utvrđuju potrebe i potencijal za pametan, održiv i uključiv rast u jadranskoj i jonskoj regiji. Njome se pruža okvir za koherentnu makroregionalnu strategiju i akcijski plan kojima se ti izazovi i mogućnosti rješavaju suradnjom među zemljama sudionicama.

Regija je funkcionalno područje određeno prvenstveno jadranskim i jonskim morskim bazenom. Obuhvaća i važno područje kopnene površine, a morsko, obalno i kopneno područje čine međusobno povezan sustav. Zbog pojačanog kretanja robe, usluga i osoba nakon pristupanja Hrvatske EU-u te uz mogućnost da druge zemlje iz regije pristupe EU-u važnu ulogu imaju zaleđa luka. Pozornost na poveznicama kopna i mora naglašava utjecaj neodrživih aktivnosti na kopnu na obalna područja i morske ekosustave.

S više od 70 milijuna stanovnika regija ima važnu ulogu u jačanju geografskog kontinuiteta u Europi. Strategija se nadovezuje na Jadransko-jonsku inicijativu¹ koja obuhvaća osam zemalja. Karta je u prilogu. Strategiji se mogu priključiti i drugi partneri iz regije.

Napredak zahvaljujući trgovini i poduzetništvu regiji će omogućiti okretanje nove stranice po pitanju gospodarske krize. Stanovnici regije zaslužuju bolje mogućnosti zapošljavanja, veću mobilnost, sigurniju i integriraniju opskrbu energijom te bolju kvalitetu okoliša.

Europsko vijeće na sastanku u prosincu 2012. tražilo je da Komisija predstavi Strategiju EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR) do kraja 2014. Opći je cilj strategije promicanje održivog gospodarskog i društvenog napretka u regiji zahvaljujući rastu i stvaranju radnih mjesta te poboljšavanjem privlačnosti, konkurentnosti i povezanosti regije, uz istovremeno očuvanje okoliša te osiguravanje zdravog i uravnoteženog morskog i obalnog ekosustava. To će se postići suradnjom zemalja koje imaju mnoge zajedničke povijesne i geografske značajke. Jačanjem provedbe postojećih politika EU-a u regiji, Strategija donosi nesumnjivu dodanu vrijednost na razini EU-a, a svim se zemljama sudionicama pruža prilika da svoje politike usklade s općom vizijom strategije Europa 2020. Strategijom će se pritom pridonijeti i približavanju zemalja Zapadnog Balkana EU-u jer će im se pružiti mogućnosti za usku suradnju s državama članicama te hvatanje u koštac sa zajedničkim izazovima i mogućnostima specifičnima za regiju.

Strategija se oslanja na:

- iskustvo prikupljeno tijekom više od jednog desetljeća međuvladine Jadransko-jonske inicijative, a uspješnom suradnjom već su stvorene jake veze među zemljama sudionicama što je dovelo do regionalne suradnje između gradova, trgovačkih komora i sveučilišta,
- Pomorsku strategiju za Jadransko i Jonsko more koju je Komisija donijela 30. studenoga 2012.², a u kojoj se govori o mogućnostima plavog rasta u morskom bazenu,

¹ Međuvladina Jadransko-jonska inicijativa pokrenuta je 2000. u cilju jačanja regionalne suradnje, promicanja političke i gospodarske stabilnosti, a time i stvaranja čvrstih temelja za proces europske integracije.

² COM(2012)713

- vremensko podudaranje njezina pokretanja i početka programskog razdoblja 2014. – 2020. pa stoga može biti sustavno ugrađena u EU, nacionalne i regionalne programe te mobilizirati sve politike i programe da podrže tu ideju,
- spoznaje iz postojećih makroregionalnih strategija³, tj. Strategije EU-a za regiju Baltičkog mora i Strategije EU-a za dunavsku regiju, koje se također odnose na suradnju sa zemljama izvan EU-a. Primjerice, spoznaje ukazuju na potrebu da se pozornost usmjeri na određen broj zajedničkih izazova i/ili mogućnosti te da zemlje sudionice pokažu odgovornost, predanost i sposobnost vođenja. Ukazuju i na potrebu za jačanjem institucionalnih i administrativnih kapaciteta.

2. IZAZOVI I MOGUĆNOSTI

2.1 IZAZOVI

Jadransko-jonska regija suočava se s nizom izazova. Znatno je dio regije u prošlosti bio obilježen teškom političkom i gospodarskom situacijom te sukobima. Ipak, pristupanjem Slovenije i Hrvatske te mogućim pristupanjem drugih zemalja EU-u pruža se mogućnost za jačanje veza i prevladavanje nasljeđa prošlosti. Glavni su izazovi:

- **Društveno-gospodarske razlike:** postoje izraziti kontrasti među zemljama i s obzirom na BDP po glavi stanovnika i na stopu nezaposlenosti. Premda je u nekim regijama BDP po glavi stanovnika 20 % viši od prosjeka EU-a, a stopa nezaposlenosti iznosi 4 %, u drugim je regijama BDP po glavi stanovnika 70 % niži od tog prosjeka EU-a, a stopa nezaposlenosti iznosi 30 %. Zbog nedostatka kapaciteta poduzeća nedovoljno iskorištavaju transnacionalnu dimenziju oglašavanja, inovacija ili istraživanja, posebno u području plavog gospodarstva. Rijetki su klasteri koji se odnose na poslovanje, istraživanje i javni sektor.
- **Promet:** u regiji su vidljivi znatni infrastrukturni nedostaci, osobito između država članica koje su već dugo u EU-u te drugih zemalja, posljedica čega je slaba pristupačnost. Osobito su cestovnoj i željezničkoj mreži Zapadnog Balkana potrebni hitni popravci, uklanjanje uskih grla i uspostava veza koje nedostaju, intermodalne veze, sustavi upravljanja prometom i nadogradnja kapaciteta. Povećava se zagušenost pomorskog prometa, a kapacitetima za nadzor i koordinaciju potrebna je nadogradnja. Predugo čekanje i pretjerane procedure na granicama dodatno otežavaju kretanje. Multimodalni prijevoz slabo je razvijen.
- **Energetika:** međupovezanost energetske mreže i dalje je nedostatna što sprečava razvoj integriranog energetskog tržišta, ograničava kapacitete i narušava profitabilno iskorištavanje obnovljivih izvora energije. Štoviše, za osiguravanje učinkovite i raznovrsne opskrbe nužno je ulaganje u plinske mreže, uključujući i postrojenja za ukapljeni prirodni plin.
- **Okoliš:** veća upotreba pomorskog i obalnog prostora prijetnja je ekosustavima. Neodrživi oblici turizma negativno utječu na vodu, tlo i biološku raznolikost. Zbog svoje male

³ COM(2011)381; SEC(2011)1071; COM(2012)128, COM(2013)181; COM(2013)468; SWD(2013)233

dubine i poluzatvorenosti⁴, Jadransko je more osjetljivo na onečišćenje. Prekomjerni izlov, odbačena ribolovna oprema i ekološki nezdrava akvakultura ugrožavaju morsku bioraznolikost i ljudsko zdravlje. Stanje dodatno pogoršavaju nepročišćene otpadne vode i nezbrinuti kruti otpad koji dolazi pretežno s kopna, istjecanje umjetnih gnojiva uslijed poljoprivrednih djelatnosti koje uzrokuje eutrofikaciju, invazivne vrste iz balastnih voda te zagađenje uslijed istraživanja plina i nafte. Kvalitetu zraka, koja se često pogoršava zbog lokalnih klimatskih i geografskih uvjeta, narušavaju emisije iz pomorskog i obalnog prometa (luke, industrija). Nezakoniti lov migratornih ptica utječe na cijeli EU. Mreže zaštićenih područja, kao što su NATURA 2000 i Smaragdna mreža, još nisu uspostavljene.

- **Prirodne opasnosti i opasnosti uzrokovane ljudskim faktorom te rizici povezani s klimatskim promjenama:** uz izraženu seizmičku aktivnost regija je izložena i podložna negativnom utjecaju klimatskih promjena. Velik je izazov nedostatak zajedničke procjene rizika, upravljanja rizicima od katastrofa te integrirane strategije ublažavanja i prilagodbe. Uz neujednačene razine iskustva, sredstava i znanja zemlje se ne mogu samostalno nositi s porastom razine mora, poplavama, sušom, erozijom tla i šumskim požarima.
- **Administrativni i institucionalni problemi:** moraju se ojačati kapaciteti na administrativnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini kako bi se osiguralo da su nadležna tijela spremna za suradnju s prekograničnim partnerima i za međusektorsku koordinaciju. Postoji opasnost da provedbu makroregionalnog pristupa ometa različita dinamika kojom se zemlje usklađuju sa zakonodavstvom EU-a i pristupaju financijskim instrumentima. Problemi postoje i u odnosu na korupciju što potkopava povjerenje javnosti i razvoj. Zbog migratornog pritiska i prekograničnog organiziranog kriminala neophodne su koordinirane politike sigurnosti granica.

2.2 MOGUĆNOSTI

Regija nudi i mnogo mogućnosti te veliki potencijal za pametan, održiv i uključiv rast:

- **Plavo gospodarstvo** može uvelike pridonijeti rastu. To podrazumijeva sve od razvoja plavih tehnologija do održive proizvodnje i potrošnje morskih plodova. Uključuje tržišne niše npr. rekreativne i slobodne aktivnosti te krstarenje malim plovilima. Inovacije mogu osjetljivom sektoru brodogradnje omogućiti prebacivanje na energetski učinkovita plovila s niskom emisijom⁵ te suradnju s povezanim sektorima, uključujući pomorsku opremu i robotiku,
- **Povezanost:** regija se nalazi na važnom europskom raskrižju. Jadransko-jonski bazen prirodni je vodni put koji prodire duboko u EU. Predstavlja najjeftiniji pomorski pravac od Dalekog istoka preko Sueskog kanala zbog čega je udaljenost do tržišta središnje Europe 3 000 km kraća nego preko sjevernih luka. Postoji potencijal za bolju povezanost kopna i mora te intermodalni prijevoz što povećava konkurentnost gospodarstava u zaleđu.

⁴ Sjeverni Jadran ima prosječnu dubinu od 50 metara. Vode Jadranskog mora izmjenjuju se s vodama Sredozemnog mora tek svake tri do četiri godine.

⁵ S obzirom na SO₂, NO₂ i čestice.

- **Kulturno i prirodno naslijeđe te biološka raznolikost:** uz iznimnu prirodnu ljepotu, kulturno, povijesno i arheološko naslijeđe regije jedno je od njezinih glavnih prednosti. Diči se svjetski poznatim gradovima (Venecija, Dubrovnik, Mostar, Atena) i prirodnim lokalitetima (Plitvička jezera i Skadarsko jezero). Krasi je i velika biološka raznolikost: ima iznimno bogatu floru, posebno ekoregija Dinarski luk.
- **Turizam:** premda se već brzo razvija i faktor je koji najviše pridonosi BDP-u, turizam bi zahvaljujući pojačanoj i održivoj suradnji proširio tržište i produljio sezonu. Regija bi mogla postati model za održive, odgovorne i raznovrsne turističke proizvode i usluge. Mogu se dinamičnije iskoristiti postojeće komercijalne prilike, npr. krstarenja od kojih imaju koristi lokalna gospodarstva ili rekreacijski ribolov. Upravljanje održivim turizmom može ukloniti birokraciju, stvoriti bolje poslovno ozračje (pogotovo za mala i srednja poduzeća), utvrditi zajedničke standarde, pravila i statistike te promicati javno-privatna partnerstva.

3. ODGOVOR: AKCIJSKI PLAN

U svojem izvješću⁶ o dodanoj vrijednosti makroregionalnih strategija Komisija preporučuje da se nove makroregionalne strategije usmjere na određen broj dobro definiranih ciljeva povezanih sa specifičnim potrebama za poboljšanom suradnjom na visokoj razini. Pristupom „odozdo prema gore” provedeno je opsežno savjetovanje s dionicima radi utvrđivanja jasnih ciljeva specifičnih za regiju.

U tu će se svrhu provesti progresivan⁷ akcijski plan koji je priložen Strategiji i u kojem se pomorska dimenzija proširuje i na zaleđe. Plan se temelji na četiri međuovisna stupa od strateške važnosti i predstavlja popis mogućih, indikativnih mjera. Stupovi su:

1. Plavi rast
2. Povezivanje regije (prometne i energetske mreže)
3. Kvaliteta okoliša
4. Održivi turizam

Identificirana su i dva međusektorska aspekta:

- izgradnja kapaciteta, uključujući komunikaciju, za učinkovitu provedbu te za podizanje svijesti i podrške javnosti,
- istraživanje i inovacije radi poticanja zapošljavanja visokokvalificiranih osoba, rasta i konkurentnosti. Suradnja unutar transnacionalnih mreža može pridonijeti novim idejama na tržištu i pomoći u razvoju novih proizvoda i usluga.

Nadalje, ublažavanje klimatskih promjena te prilagodba na njih kao i upravljanje rizicima od katastrofa horizontalna su načela za sva četiri stupa.

Prilikom savjetovanja u okviru svakog stupa akcijskog plana identificiran je i određeni broj tema kojima se hitno treba posvetiti pozornost i koje će imati najviše koristi od zajedničkog

⁶ COM (2013) 468 od 27.6.2013.

⁷ Akcijski plan redovito će se revidirati i ažurirati prema potrebi.

djelovanja. Te su teme važne i za politike EU-a, posebno one s teritorijalnom dimenzijom. U nastavku su prikazane odabrane teme unutra svakog stupa.

3.1. PLAVIRAST

Cilj ovog stupa, koji koordiniraju Grčka i Crna Gora⁸, poticanje je inovativnog pomorskog i morskog rasta u regiji promicanjem održivog gospodarskog razvoja, radnih mjesta i poslovnih prilika u plavom gospodarstvu, uključujući ribarstvo i akvakulturu. U tu se svrhu moraju promicati klasteri u koje su uključeni istraživački centri, javne agencije i privatna poduzeća. Koordiniranim upravljanjem ribarstvom poboljšat će se prikupljanje podataka, praćenje i kontrola. Zajedničkim planiranjem te većim administrativnim kapacitetima i potencijalom za suradnju bolje će se iskoristavati postojeći resursi i poboljšati upravljanje pomorstvom na razini morskog bazena.

Plave tehnologije

Stvoriti gospodarske mogućnosti i radna mjesta za visokokvalificirane osobe usmjeravanjem na istraživanje i inovacije, razvoj klastera i prijenos znanja s obzirom na plave tehnologije specifične za regiju i povezane s regionalnim i nacionalnim strategijama pametne specijalizacije (npr. zelena brodogradnja, jedrenje, biotehnologije, podvodna robotika).

Ribarstvo i akvakultura

Poboljšati profitabilnost i održivost ribarstva i akvakulture boljim prikupljanjem podataka, praćenjem i kontrolom, provedbom višegodišnjih planova za upravljanje ribarstvom na razini morskog bazena, usklađivanjem standarda, poboljšavanjem vještina i kapaciteta radi usklađivanja s pravilima i standardima EU-a te povećavanjem dodane vrijednosti lokalnih lanaca vrijednosti morskih plodova, osobito putem posebnih istraživačkih i inovacijskih platformi, zajedničkog razvoja informacija o tržištu te transparentnijeg oglašavanja i obrade.

Gospodarenje pomorstvom i morem te pomorske i morske usluge

Ojačati administrativne i institucionalne kapacitete, poboljšati pomorske usluge i gospodarenje u tom području, uključujući razmjenu podataka, zajedničko planiranje i koordinirano upravljanje postojećim resursima (npr. planiranje pomorskog prostora i integrirano upravljanje obalnim područjem).

Primjeri ciljeva do 2020. mogu uključivati:

- povećati za 20 % – u usporedbi s početnim stanjem – ulaganje u istraživanje plavih tehnologija,
- donijeti i provesti višegodišnje planove za upravljanje ribarstvom na razini morskog bazena,

⁸ Dvije su zemlje – jedna iz EU-a i jedna izvan EU-a – koordinirale razvoj akcijskog plana u području koje se odnosilo na njihov stup.

- 100 % voda pod nacionalnom nadležnošću obuhvaćeno planiranjem morskog prostora i 100 % obalnog područja obuhvaćeno integriranim upravljanjem obalnim područjem te uspostava njihovih provedbenih mehanizama.

3.2. POVEZIVANJE REGIJE

Cilj ovog stupa, koji koordiniraju Italija i Srbija⁹, poboljšati je prometnu i energetske povezanost u regiji i s ostatkom Europe. Za razvoj regije potrebne su međusobno povezane i održive prometne i energetske mreže. Suradnja je potrebna za smanjivanje broja uskih grla i razvoj infrastrukturnih mreža i regulatornih okvira. Koordiniranim praćenjem pomorskog prometa i multimodalnog prijevoza povećat će se konkurentnost.

Pomorski prijevoz

Siguran pomorski promet ovisi o usklađenim sustavima nadzora i stvaranju modernih intermodalnih luka koje rade u klasterima. Suradnja između zemalja i luka nužna je za poboljšanje upravljanja prometom s obzirom na zagušenje i za konkurentnost na svjetskoj razini, posebno s lukama sjeverne Europe.

Intermodalne veze sa zaleđem

Intermodalne veze sa zaleđem moraju se poboljšati da se podrži porast pomorskog prijevoza robe. Razvoj čvorišta i prometnih središta kombiniranjem pomorskih, željezničkih, zračnih i unutarnjih plovnih putova mora se temeljiti na održivim prometnim programima povezanih među ostalim s lokalnim i regionalnim planovima kakvoće zraka. Problem uskih grla na granicama trebao bi se smanjiti poduzimanjem zajedničkim fizičkih i nefizičkih mjera.

Energetske mreže

Tri cilja energetske politike EU-a – konkurentnost, sigurnost opskrbe i održivost – postići će se dobro povezanim energetske tržištem. Potrebna su ulaganja za povezivanje energetske mreže i završetak plinskih mreža. Uvest će se regulatorne mjere za uklanjanje prepreka prekograničnom ulaganju.

Primjeri ciljeva do 2020. mogu uključivati:

- udvostručiti trenutačni udio jadransko-jonskog tržišta u prijevozu kontejnerima i smanjiti njegov utjecaj na okoliš,
- smanjiti vrijeme čekanja na regionalnim granicama za 50 %.

3.3. KVALITETA OKOLIŠA

Cilj ovog stupa, koji koordiniraju Slovenija i Bosna i Hercegovina¹⁰, poboljšati je kvalitetu okoliša suradnjom na razini regije. Smanjenje onečišćenja mora, ograničavanje, ublažavanje i

⁹ Vidi bilješku 8.

¹⁰ Vidi bilješku 8.

nadoknadu prekrivanja zemljišta¹¹, smanjenje onečišćenja zraka¹² te zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti i narušavanja ekosustava pridonijet će dobrom ekološkom stanju morskih i obalnih ekosustava. Prirodnom naslijeđu Europe pogoduje zajedničko djelovanje nekoliko zemalja radi očuvanja ekoregija: njime se osigurava da ulaganja u infrastrukturu ne narušavaju okoliš i krajolik niti povećavaju onečišćenje.

Morski okoliš

- **Prijetnje obalnoj i morskoj bioraznolikosti:** pritisak na morske i obalne ekosustave smanjuje se boljim poznavanjem biološke raznolikosti i koordiniranom provedbom planiranja pomorskog prostora i integriranog upravljanja obalnim područjem, provedbom mjerodavnog zakonodavstva u području okoliša¹³ te zajedničke ribarstvene politike. Biološka raznolikost dodatno se štiti poboljšanjem prekograničnih mreža na otvorenom moru iz zaštićenih morskih područja te razmjenom dobre prakse među upravljačkim tijelima.
- **Onečišćenje mora:** koordinirano ulaganje u postrojenja za pročišćavanje voda i zbrinjavanje krutog otpada, zajednički naponi za smanjenje morskog otpada tijekom njegova cijelog životnog ciklusa, zajednička sposobnost sprečavanja i reakcije na istjecanje nafte i druga velika onečišćenja, ograničavanje podvodne buke kao i podizanje svijesti poljoprivrednika o negativnom utjecaju pretjerane upotrebe nitrata znatno će smanjiti prijetnje morskim divljim vrstama i ljudskom zdravlju.

Transnacionalna kopnena staništa i biološka raznolikost

Poticat će se zajedničko prekogranično upravljanje ekoregijama i zdravim populacijama velikih mesoždera te mjere za veće usklađivanje s pravilima o lovu migratornih ptica.

Primjeri ciljeva mogu uključivati:

- uspostaviti platformu zajedničku svim zemljama za prikupljanje podataka, istraživanje i analizu do kraja 2015.,
- do 2020. godine ojačati mrežu NATURA 2000 i Smaragdu mrežu te uspostaviti koherentnu mrežu zaštićenih morskih područja u okviru Okvirne direktive o pomorskoj strategiji,
- 10 % površine Jadranskog i Jonskog mora do 2020. obuhvatiti zaštićenim morskim područjem, u skladu s međunarodnim obvezama.

3.4. ODRŽIVI TURIZAM

Cilj ovog stupa, koji koordiniraju Hrvatska i Albanija¹⁴, razviti je puni potencijal regije s obzirom na inovativan, održiv, odgovoran i kvalitetan turizam. Raznovrsnost turističkih

¹¹ SWD(2012) 101 – Smjernice za najbolju praksu za ograničavanje, ublažavanje ili nadoknadu prekrivanja zemljišta.

¹² S obzirom na SO₂, NO₂, čestice i ozon.

¹³ Osobito Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji te Direktiva EU-a o pticama i Direktiva EU-a o staništima.

¹⁴ Vidi bilješku 8.

usluga i proizvoda te smanjenje sezonskih razlika potaknut će poslovanje i stvoriti radna mjesta. Oglašavanje jadransko-jonske regije „marke” turističkih proizvoda i usluga povećat će potražnju.

Raznovrsna turistička ponuda (proizvodi i usluge)

Još nije u potpunosti iskorišten potencijal bogatog naslijeđa regije. Mogu se iskoristiti prednosti klime i tržišta za stvaranje snažne dinamike usmjerene na poslovanje i temeljene na najboljoj praksi. Akcijskim planovima za teritorijalni razvoj mogu se promicati alternativni turizam i turizam tijekom cijele godine. Raznovrsnost i veća kvaliteta turističke ponude ključ su održivih turističkih proizvoda i usluga.

Održivo i odgovorno upravljanje turizmom (inovacije i kvaliteta)

Turističkim dionicima potrebne su dodatne mjere za održiv i odgovoran razvoj. One uključuju zajedničke standarde i pravila kojima se smanjuje utjecaj masovnog turizma na okoliš, unapređuju vještine i uključuju svi dionici (javni, privatni, posjetitelji) u promicanje ideje održivog i odgovornog turizma.

Primjeri ciljeva do 2020. mogu uključivati:

- porast od 50 % u turističkim dolascima izvan sezone,
- stvoriti 5 novih makroregionalnih turističkih pravaca.

4. UPRAVLJANJE I PROVEDBA

Iskustvo s postojećim makroregionalnim strategijama pokazuje da su za učinkovitu provedbu ključni stabilni mehanizmi upravljanja. U Izvješću Komisije o upravljanju iz svibnja 2014.¹⁵ identificirane su tri glavne potrebe: jače političko vodstvo, učinkovito donošenje odluka i dobra organizacija.

Bolje upravljanje ne podrazumijeva nova financijska sredstva ni birokraciju, nego kako i tko provodi Strategiju te pokreće i financira zajedničko djelovanje. Upravljanje mora imati političku i operativnu dimenziju pri čemu nadležna ministarstva i provedbena tijela postavljaju strateške ciljeve, a potom se brinu o njihovom dosljednom provođenju. Time će se postići jasniji rezultati i veći učinak.

Koordinacija

Potrebna je koordinacija između zemalja sudionica te raznih ministarstava i razina odlučivanja u svakoj zemlji. U okviru pojedinog stupa dva koordinatora iz nadležnih ministarstava koji predstavljaju dvije različite zemlje usko će surađivati s prekograničnim nadležnim tijelima radi razvoja i provedbe akcijskog plana.

Komisija će djelovati kao neovisni posrednik i zastupati stajalište EU-a, a potporu će imati u skupini na visokoj razini za makroregionalne strategije s predstavnicima EU-28 kao i s predstavnicima zemalja izvan EU-a koje sudjeluju u strategijama.

¹⁵ Izvješće Komisije o upravljanju makroregionalnim strategijama, COM(2014)284 od 20. svibnja 2014.

Provedba

Ključni uvjeti dobre provedbe su sljedeći:

- zemlje prepoznaju da je strategija pitanje međusektorske politike i da se tiče svih razina vlasti,
- potpuna i učinkovita uključenost zemalja izvan EU-a na svim razinama,
- visoka razina političke potpore pri čemu ministri određuju opći smjer strategije, preuzimaju odgovornost, usklađuju politike i financijska sredstva te osiguravaju sredstva i kapacitete za pojedine razine odlučivanja i tehničke razine,
- Komisija osigurava strateški pristup na razini EU-a kao jamac dimenzije EU-a,
- zemlje prate i ocjenjuju napredak te pružaju smjernice za provedbu,
- oslanjanje na rad postojećih regionalnih organizacija,
- pouzdana potpora koordinatorima stupova, posebno preko institucionalne pomoći i pomoći u izgradnji kapaciteta u okviru Programa transnacionalne suradnje za jadransko-jonsku regiju 2014. – 2010.,
- uključivanje ključnih ciljanih dionika: nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, članova parlamenta (regionalnih, nacionalnih i europskih), gospodarskih i društvenih subjekata, civilnog društva, akademske zajednice i nevladinih udruga.

O tim se pitanjima treba što prije odlučiti kako bi Strategija počivala na zdravim temeljima.

Financiranje

Strategija se provodi, među ostalim, mobiliziranjem i usklađivanjem postojećih financijskih sredstava EU-a i nacionalnih sredstava koja se odnose na četiri stupa i teme. Prihvatanjem Strategije vlade zemalja sudionica obvezuju se da će ta sredstva povlačiti za provedbu akcijskog plana. Znatna sredstva te širok raspon alata i tehničkih mogućnosti dostupni su osobito u okviru Europskog strukturnog i investicijskog fonda te Instrumenta za pretpristupnu pomoć za razdoblje 2014. – 2020.

Dostupni su i drugi fondovi i instrumenti važni za stupove, osobito Obzor 2020. za sve stupove, Instrument za povezivanje Europe za 2. stup, program LIFE za 3. stup kao i za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu na njih te za 4. stup program COSME za mala i srednja poduzeća. Dostupna su i druga sredstva, posebice putem Okvira za investicije na Zapadnom Balkanu, Europske investicijske banke i drugih međunarodnih financijskih institucija.

Ti bi fondovi i instrumenti trebali u velikoj mjeri potaknuti i privući financiranje privatnih ulagača. Strategija će izvući korist iz prethodno obavljenog posla u okviru druge dvije makroregionalne strategije za inovativno financiranje.

Izvrještavanje i ocjenjivanje

Ocjena će se temeljiti na radu koordinatora stupova koji će izvijestiti o napretku u ostvarivanju ciljeva.

Kako bi se popunile praznine u dostupnim podacima potrebnima za utvrđivanje početnog stanja, osobito u zemljama izvan EU-a, programima transnacionalne suradnje za jadransko-

jonsku regiju promicat će se prikupljanje podataka kao pitanje međusektorskog kapaciteta. Iako je glavni pokazatelj uspjeha provedba akcijskog plana, prvi korak mora biti razvoj razrađenijih pokazatelja.

Zemlje sudionice organizirat će godišnji forum radi procjene rezultata, savjetovanja o revidiranom djelovanju i razvijanja novih pristupa.

5. POVEZNICE S POLITIKAMA EU-A

Ova Strategija ne zahtijeva promjene zakonodavstva EU-a, a cilj joj je jačanje politika EU-a relevantnih za regiju¹⁶. Ona podržava i veće poštovanje pravnih obveza EU-a rješavanjem praznina i praktičnih poteškoća koje dovode do odgoda, osobito u odnosu na jedinstveno tržište i okoliš¹⁷. Naglasak je na integriranom pristupu kojim se različita područja politika povezuju u teritorijalno koherentnu provedbu politika EU-a. Time se naglašavaju poveznice između politika i programa EU-a, uključujući Strategiju EU-a o biološkoj raznolikosti¹⁸, Strategiju EU-a o prilagodbi na klimatske promjene¹⁹ te okvirne programe EU-a o istraživanju i razvoju.

6. ŠIRE POVEZNICE

Potrebno je osigurati koordinaciju s pripadajućom Strategijom EU-a za dunavsku regiju kao i s budućom Strategijom EU-a za alpsku regiju. Program INTERACT može imati važnu ulogu u tom pitanju.

Potrebno je tražiti sinergije s drugim međudržavnim tijelima koja pokrivaju isto geografsko područje, npr. Jadransko-jonska inicijativa (AII), ili s onima različitog/šireg dosega, kao što je Vijeće za regionalnu suradnju (RCC) ili Srednjoeuropska inicijativa (CEI).

Važna je koordinacija s programima i inicijativama za područje Sredozemlja²⁰ te usklađenost s postojećim pravnim okvirima²¹.

7. ZAKLJUČAK

Nakon godina teške političke i gospodarske situacije pred Jadransko-jonskom regijom svjetlija je budućnost. Strategijom će se pružiti opći okvir za koordinaciju politika i teritorijalnu suradnju, zbog čega će regija biti bolje mjesto za život, rad i uživanje. Regija može poslužiti kao primjer rasta, zapošljavanja i novih ideja te biti vrata prema drugim dijelovima svijeta. Uz zajedničke napore može se dobro pripremiti na izazove i mogućnosti 21. stoljeća.

¹⁶ Primjerice Direktiva o planiranju pomorskog prostora, zajednička ribarstvena politika, politika EU-a o upravljanju rizicima od katastrofa, transeuropske mreže (promet i energija), buduće prometne zajednice itd.

¹⁷ Osobito Direktiva o pticama, Direktiva o staništima, Okvirna direktiva o vodama, Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji, Direktiva o nitratima, Direktiva o kvaliteti zraka, Direktiva o nacionalnim gornjim granicama emisije te Okvirna direktiva o otpadu.

¹⁸ COM(2011) 244

¹⁹ COM(2013) 216

²⁰ Osobito Unija za Mediteran i Opća komisija za ribarstvo Sredozemnog mora.

²¹ Osobito Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja iz Barcelone.

Komisija stoga poziva Vijeće na podržavanje Komunikacije. I Europski parlament, Odbor regija te Europski gospodarski i socijalni odbor pozivaju se da pregledaju dokument.

